

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 94 hallituksen esityksen johdosta laiksi verotuslain muuttamisesta

Eduskunta on 21 päivänä lokakuuta 1986 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 158 laiksi verotuslain muuttamisesta.

Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt eduskunnan 17 päivänä kesäkuuta 1983 valiokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi lähetämät ed. P. Vennamon ym. toivomusaloitteen n:o 417/1983 vp. veronmaksajien asiamiehen saamisesta verolautakuntiin ja ed. V. Vennamon ym. toivomusaloitteen n:o 435/1983 vp. mielivaltaisen ja kohtuuttoman verotuksen poistamisesta.

Välittömän verotuksen toimittamista ja siinä noudatettavaa menettelyä sääntelevän verotuslain keskeisiä periaatteita on yksittäistä verovelvollista koskevan päätöksenteon antaminen luottamusmiespohjaiselle verolautakunnalle. Verotoimiston tehtäväksi oli alunperin annettu lähinnä verolautakunnan tekninen avustaminen laskenta- ja maksuunpanotehtävissä. Verotuslain voimassaoloaikana verotoimistojen asema verotuksen toimittamisessa on kuitenkin tullut yhä keskeisemmäksi jo verotustyön teknistymisenkin vuoksi. Lainsäädännössä tämä kehitys otettiin huomioon vuonna 1977 toteutetulla lainmuutoksella, jossa verotettavan tulon ja varallisuuden määrän laskeminen annettiin verotoimiston tehtäväksi ja verolautakunnan päätettäväksi jäi verotuksen perusteiden vahvistaminen. Muodollisesti kaikki veroratkaisut edelleen edellyttävät verolautakunnan käsittelyä ja hyväksymistä ja sille kuuluu vastuu kaikista päätöksistä. Verolautakunnan lakisääteinen asema ja todellinen tilanne eivät näin ollen vastaa käytännössä toisiaan. Hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tavoitteena on verolautakuntien aseman saattaminen vastamaan nykyistä paremmin vallitsevaa käytäntöä.

Verotusmenettelyn kehittämiseksi ja verolautakuntatyöskentelyn järkiperaistamiseksi hallitus ehdottaa, että päätösvalta selvissä ja rutiininluonteisissa veroratkaisuissa siirrettäisiin verolautakunnalta verotoimistolle. Tämän mukaisesti hallitus

ehdottaa, että verotoimisto ratkaisisi säännönmukaisessa verotuksessa kaikki ne asiat, joissa ilmoitetuista tuloista ei ole poikettu, ja lisäksi asiat, joissa poikkeaminen ilmoituksesta on enintään asetuksella säädettävän markkamäärän suuruinen tai ei vaikuta verovelvolliselta perittävän veron määrään. Edellä tarkoitetuksi asetuksella säädettäväksi markkamääräksi on tässä vaiheessa suunniteltu 6 000 markkaa. Veronoikaisu-, jälkiverotus- ja uudelleen toimitettavaa verotusta koskevat asiat jäisivät erityistä harkintaa edellyttävinä kaikissa tapauksissa edelleen verolautakunnan ratkaistaviksi. Myös lääninverolautakunnassa tai kuntien välisessä sopimusmenettelyssä käsiteltävät asiat kuuluisivat niiden erityisluonteen vuoksi verolautakunnalle samoin kuin maatilataloutta tai elinkeinotoimintaa harjoittavien yhtymien verotusta koskevat asiat. Lisäksi ehdotetaan, että verojohtaja voisi määrätä minkä tahansa asian verolautakuntakäsittelyyn, jos hän pitää sitä tarpeellisenä.

Koska uudistuksen jälkeen verolautakunnassa käsiteltävien asioiden lukumäärä tulisi vähenevän, myös verolautakuntien jäsenmäärän supistaminen nykyisestä käy mahdolliseksi. Lakiehdotuksen mukaan jäsenmäärän parillisuusvaatimuksesta luovuttaisiin ja verohallitukselle annettaisiin mahdollisuus nykyistä joustavammin päättää verolautakunnan vähimmäisjäsenmäärästä, joka kuitenkin säilyisi samana kuin nykyisin eli neljänä puheenjohtaja mukaan lukien.

Verotuksen muutoksenhakujärjestelmän selkiinnyttämiseksi hallitus ehdottaa, että nykyisestä erillisestä 60 päivän valitusajasta tutkijalautakunnan päätökseen luovuttaisiin. Samalla nykyjärjestelmään kuuluva valitusajan alkamisajankohdan julkistamisen menettely kävisi tarpeettomaksi. Muutoksen jälkeen verovelvollisen muutoksenhakuaika olisi kaikissa tapauksissa viisi vuotta säännönmukaisen verotuksen toimittamisvuotta seuraavan vuoden alusta. Veronoikaisua ja uudelleen toimitettua verotusta koskevasta päätöksestä voisi kuitenkin nykyiseen tapaan aina valittaa 60 päi-

vän kuluessa siitä, kun verovelvollinen on saanut päätöksestä tiedon.

Veronsaajien asiamiesten edunvalvonnan tehostamiseksi asiamiesten valitusaika ehdotetaan pidennettäväksi nykyisestä 60 päivästä kuuteen kuukauteen säännönmukaisen verotuksen toimitamisvuotta seuraavan vuoden alusta lukien. Ehdotetun kuuden kuukauden määräajan estämättä valtion- ja kunnanasiemies voisi valittaa veronoi- kaisua, jälkiverotusta ja uudelleen toimitettua verotusta koskevasta päätöksestä 60 päivän kulu- essa päätöksen tekemisestä kuten nykyisinkin. Lisäksi hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus, jonka mukaan jälkiverotuksesta, veronoi- kaisusta, takaisinsoituksesta, uudelleen toimitetusta vero- tuksesta tai valitusviranomaisen päätöksestä ai- heutuvasta tietyn verovuoden verotuksen muut- tamisesta johtuva korjaus toisen verovuoden vero- tukseen voitaisiin tehdä aina viran puolesta, vaikka jälkiverotuksen ja veronoi- kaisun edellytyk- set puuttuisivat.

Lisäksi hallituksen esitykseen sisältyy muusta lainsäädännöstä aiheutuvia ja muita lakitekstin ajan tasalle saattamiseksi tarpeellisia teknisluon- teisia säännösehdotuksia.

Rutiiniasioita koskevan päätöksenteon siirtämi- nen verolautakunnilta verotoimistoille ei aiheut- taisi välittömiä muutoksia verohallinnon organi- saatioon, koska nykyiset verolautakunnat jatkaisi- vat edelleen toimintaansa. Uudistus on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian. Koska säännökset koskevat menettelytapaa, niitä sovel- lettaisiin lain voimaantulopäivästä alkaen. Voi- maantulopäivä tulisi kuitenkin määrätä veroval- mistelun ja verolautakuntatyöskentelyn eri vai- heiden kannalta sopivaksi ajankohdaksi. Verolau- takuntien jäsenmäärien tarkistukset ajoittuisivat kuitenkin vasta nykyisten verolautakuntien toi- mikauden päättymisen jälkeen määrättävien uu-

sien lautakuntien asettamisajankohtaan eli vuo- den 1990 alkuun.

Toivomusaloitteessa n:o 417/1983 vp. ehdote- taan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimenpiteisiin, että verolautakuntiin voitaisiin kunnan ja valtion asia- miesten lisäksi nimetä riittävät toimintavaltuudet omaava veronmaksajien asiamies.

Toivomusaloitteessa n:o 435/1983 vp. ehdote- taan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin mie- livaltaisen ja kohtuuttoman verotuksen poistami- seksi maastamme, jolloin verottajalla tulee olla myös työstään lakiemme mukainen vastuu.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisälty- vän lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunta katsoo, että veroilmoitusten vähäisten muutosten käsittelyn siirtäminen muodollisestikin verotoi- miston tehtäväksi voidaan hyväksyä edellyttäen, että kaikissa tapauksissa turvataan verolautakun- nan mahdollisuus toimia verotuksesta tosiasialli- sesti päättävänä elimenä. Tämän vuoksi valio- kunta ehdottaa lisättäväksi verotuslain 72 a §:ään uuden kolmannen momentin, jonka mukaan verolautakunta voi niin halutessaan siirtää käsi- teltäväkseen muunkin kuin 72 a §:n 2 momentin mukaisesti lautakunnalle siirrettävän asian.

Käsitlemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä halli- tuksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuk- sen näin kuuluvana:

L a k i

verotuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain (482/58) 6, 7 ja 11 §, 12 §:n 4 momentti, 13 §, 23 §:n 2 momentti, 33 §:n 3 momentti, 34 §:n 1—3 ja 5 momentti, 56, 63, 63 a §, 71 §:n 1 ja 2 momentti, 77 §:n johdantolause, 82 §, 84 §:n 2 momentti, 86 §:n 1 momentti, 92 §:n 5 momentti sekä 93, 93 a, 97 ja 100 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 11 § osittain muutettuna 5 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (740/69), 13 § osittain muutettuna 31 päivänä joulukuuta 1974 annetulla lailla (1025/74), 23 §:n 2 momentti mainitussa 5 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa, 33 §:n 3 momentti 29 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (615/67), 34 §:n 3 momentti 25 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (611/75), 34 §:n 5 momentti sekä 63 a § ja 71 §:n 1 ja 2 momentti 23 päivänä joulukuuta 1977 annetussa laissa (1002/77), 56 § osittain muutettuna 4 päivänä heinäkuuta 1975 annetulla lailla (527/75), 63 § osittain muutettuna mainituilla 25 päivänä heinäkuuta 1975 ja 23 päivänä joulukuuta 1977 annetuilla laeilla, 82, 93 ja 93 a § 28 päivänä toukokuuta 1982 annetussa laissa (399/82), 84 §:n 2 momentti 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetussa laissa (374/63), 92 §:n 5 momentti 15 päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (800/72) ja 100 a § 25 päivänä helmikuuta 1983 annetussa laissa (223/83), sekä

lisätään lakiin uusi 72 a § seuraavasti:

6, 7, 11—13, 23, 33, 34, 56, 63, 63 a ja 71 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

72 a §

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

*Verolautakunta voi ottaa käsiteltäväkseen
muunkin kuin edellä 2 momentissa tarkoitetun
asian.*

77, 82, 84, 86, 92, 93, 93 a, 97 ja 100 a §
(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Samalla valiokunta ehdottaa,

*että toivomusaloitteet n:o 417/1983
vp. ja 435/1983 vp. hylättäisiin.*

Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 1986

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa
ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Salolainen, va-
rapuheenjohtaja Muurman, jäsenet Alppi, Im-
piö, Linna, Malm, Martikainen, Mäki-Hakola,

Rosnell, Rönholm, Sutinen ja Tenhiälä sekä
varajäsenet Bärlund, Eklund, Hietala, Pekkari-
nen, Piipari, Sasi ja Vepsäläinen.

